

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/188/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7714205373
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Bolebruch
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:7714205373.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Bolebrucha a sudcov Mgr. Patricie Skotnickej a JUDr. Alexandry Hanusovej v spore žalobkýň: X. Q. Z., S. X, Q., X. Q. I. P., S. X, Q., zastúpená poručníčkou Q. Z.L., obe žalobkyne zastúpené advokátom X.. X. S., K. R. XX, Q., proti žalovanej: F. V., U..W., H.: XX XXX XXX, J. D. X/A, O., zastúpenej Q. V., W..Y..R., H.: XX XXX XXX, J. X, O., o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 27.11.2018, č.k. 10C/118/2014-635, v spojení s dopĺňacím rozsudkom zo dňa 12.03.2019, č.k. 10C/118/2014-647, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti, v ktorej žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi v 1. rade nemajetkovú ujmu v sume 25.000 eur, do 3 mesiacov od právoplatnosti rozsudku, p o t v r d z u j e a vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie m e n í tak, že žalobu žalobkyne v 1. rade z a m i e t a.

II. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti, v ktorej žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi v 2. rade nemajetkovú ujmu v sume 50.000 eur, do 3 mesiacov od právoplatnosti rozsudku, p o t v r d z u j e a vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie m e n í tak, že žalobu žalobkyne v 2. rade z a m i e t a.

III. Žalobkyňi v 1. rade a žalobkyňi v 2. rade priznáva proti žalovanej plný nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom v spojení s dopĺňacím rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyňi v 1. rade nemajetkovú ujmu v sume 40.000 eur a žalobkyňi v 2. rade nemajetkovú ujmu v sume 100.000 eur, všetko do 3 mesiacov od právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Zároveň žalobkyňi v 1. rade a žalobkyňi v 2. rade priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobkyňa v 1. a žalobkyňa v 2. rade sa žalobou doručenou Okresnému súdu Michalovce dňa 03.04.2012 domáhali voči žalovanej náhrady škody na zdraví, odvolávajúc sa na ustanovenie § 4 ods. 2, § 7 a § 15 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“) v spojení s § 823 a § 15 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“). Dôvodili, že vyšetrovateľ OR PZ Michalovce uznesením zo dňa 22.08.2012, ČVS: R.-XXX/OVK-Q.-XXXX, začal trestné stíhanie pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že vodič osobného motorového vozidla zn. Z. W. E., A.: Q.-XXXCS, Q. E. vošiel na nechránené železničné priecestie štátnej cesty III/018250 v smere obce K. B. - B., kde v tom čase premával rýchlik Y. P., na trase O. - Z., pričom rušeň č. XXX XXX-X prednou pravou časťou narazil

do ľavej bočnej časti vozidla, ktoré tlačil pred sebou cca 430 m do úplného zastavenia, následkom čoho vodič vozidla a jeho spolujazdkyňa J. P., dcéra žalobkyne v 1. rade a matka žalobkyne v 2. rade, utrpeli ťažké zranenia, na následky ktorých na mieste nehody podľahli. Vodič motorového vozidla zn. Z. W. E. porušil právne predpisy, keď vošiel do priechodového prierezu koľaje na železničnom priecestí v dobe, keď to bolo zakázané. Vzhľadom na to, že predmetné motorové vozidlo bolo poistnou zmluvou č. XXXXXXXXXX poistené u žalovanej, uplatnili si žalobkyne voči nej nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a na základe návrhu na mimosúdnu dohodu žiadali o vyplatenie sumy spolu 1 milión eur. Žalobkyne nesúhlasili s názorom žalovanej, vysloveným v liste zo dňa 15.01.2014, a mali za to, že poisťovňa sa nemôže zbaviť svojej zodpovednosti a je povinná uhradiť z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, keďže za použitia eurokonformného výkladu pojmu náhrada škody a náhrada na zdraví sa odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody.

3. Súd prvej inštancie rozhodol o veci prvý krát rozsudkom zo dňa 12.11.2015, č.k. 10C/118/2014-289, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol majúc za to, že náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv nie je škodou na zdraví v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z., a teda nie je krytá povinným zmluvným poistením. Na odvolanie žalobkýň Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 26.04.2018, sp. zn. 3Co/209/2016, zrušil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil na nové konanie, pričom vyslovil právny názor, že usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu v zmysle § 444 Občianskeho zákonníka, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, a táto ujma musí byť predmetom poistného krytia. So zreteľom na tento právny názor odvolacieho súdu konajúci súd nepovažoval za potrebné sa v ďalšom zaoberať posudzovaním otázky, či predmetom poistného krytia podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. je aj relutárna náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých, ktorá nastala ako dôsledok smrti blízkej osoby pri dopravnej nehode. Poukázal pritom i na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor EÚ“) vo veci Z., č. C-22/12, podľa ktorého sa pod pojmom ujma na zdraví má rozumieť akákoľvek ujma, ak jej náhrada vyplýva na základe zodpovednosti poisteného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. Preto medzi škody, ktoré sa musia nahradiť z povinného zmluvného poistenia v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou (smernica rady č. 72/166/EHS, smernica rady č. 90/232/EHS, smernica rady č. 2000/26/ES) patrí aj nemajetková ujma, ak jej náhradu možno požadovať podľa vnútroštátneho práva. Tieto právne závery pritom dali jednoznačnú odpoveď i na otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej, ktorú namietala v priebehu konania, odvolávajúc sa na skoršie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd“), ktoré tieto nároky nepovažovali za nároky kryté povinným zmluvným poistením. V tomto smere konajúci súd zdôraznil, že spoločenská potreba, súdna prax a komunitárna úprava v tzv. motorových smerniciach dospela k potrebe extenzívneho výkladu ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. a k potrebe zabezpečiť náhradu aj za zásah do jedného z ľudských práv a slobôd podľa článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, a to práva na rodinný život a súkromie.

4. So zreteľom na tieto skutočnosti vyhodnotil konajúci súd základ nároku žalobkýň za daný a posudzoval ho podľa ustanovení § 13 Občianskeho zákonníka, majúc za to, že tieto dávajú oporu pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým za zásah do ich osobnosti usmrtením ich blízkej osoby. Súd prvej inštancie po doplnení dokazovania mal za preukázané, že v dôsledku dopravnej nehody, ktorá bola spôsobená vodičom motorového vozidla, zn. Z. W. E., Q. E., došlo jednoznačne nielen k zásahu do osobnostného práva žalobkýň tak, že bola narušená celistvosť ich rodiny, ale i k zásahu do ich súkromného a rodinného života, pričom tieto následky majú trvalý charakter. Smrť aleboh J. P. žalobkyňu v 2. rade hlboko a trvalo zasiahla, jej úmrtím sa jej zmenil celý život, pretože dovtedy žila iba so svojou matkou, keďže jej otec nebol známy a neprejavil o ňu žiaden záujem. Žalobkyňa v 2. rade tak bez vlastného pričinenia zostala úplná sirota vo veku 2 rokov, bez akejkoľvek možnosti vyrastať aspoň v polovičnom rodinnom prostredí so svojou nebohcou matkou; ochudobnenie žalovanej v 2. rade ako dcéry aleboh J. P. v citovej oblasti preto konajúci súd považoval za nenapraviteľné. Žalobkyňa v 1. rade, ktorá musela znášať nielen doživotnú citovú traumu zo straty dcéry, ale i zabezpečovať starostlivosť o maloletú žalobkyňu v 2. rade, ako jej jediná príbuzná, sa síce všemožne snažila a snaží nahradiť jej matku, ale napriek maximálnej snahe nezaplní hlbokú a trvalú stratu, ktorá bude mať nepochybne odraz aj v jej ďalšom živote. Napriek skutočnosti, že žalobkyňa v 1. rade sa snaží vytvoriť maloletej žalobkyňi v 2. rade čo najlepšie životné podmienky, s prihliadnutím na okolnosti, lokalitu kde obe žijú, pracovné možnosti a nepochybne už aj vek žalobkyne v 1. rade, je nesporné, že životná úroveň žalobkyne v 2. rade

nemôže byť na takej istej úrovni, ako keď by sa o ňu starala jej nebohá matka a je pravdepodobné, žeby sa pre ňu pokúsila vytvoriť čo najlepšie rodinné a finančné podmienky. Súd prvej inštancie zdôraznil, že si vie len ťažko predstaviť vžiť sa do pocitov maloletej žalobkyne v 2. rade, ktorú denne konfrontuje realita, že nemá matku a ani otca; strata alebo jej je tak nereparovateľná. Zohľadniac všetky uvedené skutočnosti mal konajúci súd za to, že na strane žalobkyň došlo k takému závažnému zásahu do ich práva na ochranu osobnosti, že žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia nie je postačujúca, a preto za primerané zadosťučinenie považoval náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

5. Pokiaľ išlo o výšku nemajetkovej ujmy, konajúci súd poukázal na to, že i keď existujú v zásade 4 kategórie prístupov k náhrade nemajetkovej ujmy pozostalých príbuzných, slovenský systém je zradený do systému poskytujúceho nelimitovanú náhradu, a preto je ustálenie jej konkrétnej výšky predmetom voľnej úvahy súdov. Pri konkrétnom stanovení nemajetkovej ujmy zohľadňoval reálnu rozhodovaciu prax súdov, tak aby jej výška nebola neprimerane vysoká, pričom súčasne vychádzal z kritérií uvedených v ustanovení § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, t.j. zo závažnosti vzniknutej ujmy a z okolností, za ktorých došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti, prihliadajúc na nenapraviteľný následok vzniknutý v dôsledku smrteľného zranenia dcéry a matky žalobkyň pri dopravnej nehode a dôsledky, ktoré táto tragická nehoda u nich vyvolala. Následkom protiprávneho konania došlo k nenávratnej deštrukcii možnosti rozvoja medziľudských väzieb medzi žalobkyňami a nebohú, a tým k intenzívnemu zásahu do ich osobnostných práv, najmä práva na ich súkromie a rodinný život.

6. V takej situácii, keď je takmer nemožné vyčíslieť hodnotu straty ľudského života v peňažnej forme, dospel súd prvej inštancie, za súčasnej aplikácie ustanovení článku 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, § 11, § 13 ods. 1 až ods. 3 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1, ods. 2 písm. a), § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., k záveru, že žalobkyňami uplatnená náhrada nemajetkovej ujmy je s ohľadom i na súdmi doposiaľ priznávané náhrady neprimerane vysoká, keď za primeranú považoval nemajetkovú ujmu v sume 40.000 eur pre žalobkyňu v 1. rade a nemajetkovú ujmu v sume 100.000 eur pre žalobkyňu v 2. rade a vo zvyšnej časti žalobu žalobkyň ako nedôvodnú zamietol (vrátane uplatňovaného príslušenstva - pozn. odvolacieho súdu); podotkol pritom, že tieto finančné prostriedky nikdy nenahradia stratu dcéry a matky žalobkyň, keď tieto si ponesú fatálne následky dopravnej nehody až do konca života.

7. Pri ustálení konkrétnej výšky nemajetkovej ujmy u žalobkyne v 1. rade súd prvej inštancie, vychádzajúc z osobitných okolností prípadu, prihliadal na to, že aj pred tragickou udalosťou výška jej príjmov bola veľmi nízka, pričom po tragickej udalosti musela zostať s maloletou žalobkyňou v 2. rade doma a starať sa o ňu, preto i jej pracovné možnosti ostali veľmi obmedzené, s prihliadnutím na ponuku práce v danom regióne, kde je takmer nemožné v jej veku a s príslušnou kvalifikáciou nájsť vhodné pracovné miesto; ak by nedošlo k tragickej udalosti pracovné možnosti žalobkyne v 1. rade by boli podstatne širšie. Pokiaľ išlo o žalobkyňu v 2. rade mal súd prvej inštancie za to, že v dôsledku tragickej nehody táto v útlom veku nenávratne stratila najbližšiu osobu a bez svojho pričinenia ostala úplnou sirotou, nakoľko jej otec o ňu neprejavil žiaden záujem. I napriek tomu, že sa o ňu starala a stará jej stará matka - žalobkyňa v 1. rade, nie je nik iný, kto by jej v nasledujúcom živote poskytol akúkoľvek pomoc, či už finančnú alebo morálnu. Podľa mienky konajúceho súdu má žalobkyňa v 2. rade i v jej neľahkej životnej situácii, právo na dôstojný a plnohodnotný život, tak ako by ho mohla prežívať, keby zostala jej matka nažive.

8. Súd prvej inštancie rozhodol o náhrade trov konania podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) a žalobkyňiam ako úspešným v spore priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

9. Proti vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaná z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d) a h) C.s.p. Namietala, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj jej pasívnu vecnú legitímáciu v spore. I napriek tomu, že konajúci súd konštatoval, že pristúpil dôsledne ku skúmaniu podmienok a kritérií pre priznanú konkrétnu náhradu nemajetkovej ujmy jednotlivým žalobkyňiam, z odôvodnenia jeho rozhodnutia podľa mienky žalovanej vyplýva, že túto určoval najmä na základe ekonomickej situácie žalobkyň, od ktorej by táto nemala byť závislá, keďže majetkové pomery strán sporu nie sú rozhodujúcim hľadiskom. Žalobkyňa v 1. rade pritom pri výsluchu na pojednávaní súdu uviedla, že ani pred smrťou alebo jej dcéry nemala trvalý pracovný pomer, mala vyriešenú bytovú otázku, nemala zdravotné problémy a psychológa nenavštevovala; z uvedeného teda vyplýva, že u žalobkyne v 1.

rade nedošlo k tak závažnému zhoršeniu jej ekonomickej situácie ako to prezentoval v odôvodnení napadnutého rozhodnutia konajúci súd.

10. V ďalšom žalovaná zdôraznila, že v priebehu konania poukazovala na to, že náhrada nemajetkovej ujmy by nemala prevyšovať bez dostatočných dôvodov maximálnu výšku náhrady priznávanej za telesné zranenia alebo násilné činy, ktorú v podmienkach Slovenskej republiky upravuje zákon č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi; maximálna suma náhrady v zmysle uvedeného zákona predstavuje sumu 16.350 eur. Zároveň by mala byť adekvátne tak, aby pre poškodenú osobu nepredstavovala neprimeraný spôsob obohacovania sa, a preto by mala zohľadňovať i aktuálnu rozhodovaciu prax všeobecných súdov a odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Súd prvej inštancie síce v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odkazoval na náhrady priznané súdmi v obdobných prípadoch, avšak obmedzil sa len na skopírovanie tabuľky s rôznymi rozhodnutiami v otázke náhrady nemajetkovej ujmy, bez zohľadnenia, či tieto možno aplikovať na skutkový stav; uvedené malo za následok, že v odôvodnení jeho rozhodnutia absentovali mimoriadne okolnosti, ktorými by sa prejednávany prípad mal odlišovať od iných obdobných prípadov, v ktorých maloleté deti prišli v dôsledku dopravnej nehody o svojich rodičov. Žalovaná osobitne poukázala na prípad, v ktorom súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy v sume 10.000 eur pre maloletú dcéru a v sume 7.000 eur pre matku nebohej zomrelej. Súdom prvej inštancie priznaná náhrada, i keď bola výsledkom jeho voľnej úvahy, však prevyšovala súdmi štandardne priznávanej výšku nemajetkovej ujmy, pričom zrejme súvisela s tým, že žalobkyne žalovali extrémne vysokú sumu odškodnenia. Na jej priznanie je pritom nedostatočné len konštatovanie konajúceho súdu o nenapraviteľnom následku a intenzívnom zásahu, ku ktorému došlo v dôsledku smrti nebohej J. P.. I keď smrť blízkej osoby spôsobuje nenapraviteľný následok v živote pozostalých, rozhodovacia prax všeobecných súdov je taká, že priznáva rádovo nižšie sumy náhrady nemajetkovej ujmy.

11. Odhliadnuc od vyššie uvedeného, žalovaná v ďalšom zotrvala na svojej námietke ohľadne nedostatku jej pasívnej vecnej legitímácie v spore, majúcej za to, že medzi nárokmi, ktorú sú zahrnuté do krytia z povinného zmluvného poistenia v zmysle § 4 ods. 2 písm. a) v spojení s § 4 ods. 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. nepatrí nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do osobnostných práv. Svoj názor pritom dostatočne odprezentovala vo viacerých vyjadreniach, ako aj ústne na pojednávaniach konajúceho súdu, pričom podrobila kritike i názor prezentovaný v rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26.04.2018, sp. zn. 3Co/209/2016. Uviedla, že zákon č. 381/2001 Z.z. je úpravou lex specialis vo vzťahu ku všeobecnej právnej úprave obsiahnutej v Občianskom zákonníku. Len na základe posúdenia vzťahov medzi právnymi predpismi, a to zákona č. 381/2001 Z.z. a Občianskeho zákonníka, nemožno podľa nej stotožniť náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla s náhradou nemajetkovej ujmy za zásah do osobnosti fyzickej osoby. Z ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z., ktoré vymedzuje rozsah poistného krytia, nevyplýva, že nemajetková ujma za zásah do osobnostných práv žalobcov tvorí súčasť náhrady škody a je zahrnutá do rozsahu poistného krytia. Z dispozície uvedených právnych noriem vyplýva, že obe tieto ustanovenia poskytujú ochranu iným subjektívnym právam fyzickej osoby, keď pod ujmu treba rozumieť akúkoľvek stratu, ktorá môže nastať v majetkovej alebo nemajetkovej sfére poškodeného, na rozdiel od škody, ktorou sa rozumie výhradne majetková ujma objektívne vyčísliteľná v peniazoch.

12. Vo vzťahu k aplikácii rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci Z., č. C-22/12, súd prvej inštancie podľa mienky žalovanej automaticky prebral právne závery v ňom obsiahnuté, bez toho, aby ozrejmil vlastný postoj k otázke krytia nárokov pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu; medzi názorom súdu prvej inštancie o extenzívnom výklade pojmu škoda podľa zákona č. 381/2001 Z.z. a prezentovanými právnymi závermi rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veci Z., pritom nie je žiadna väzba. Konajúci súd nezaujal ani žiadne stanovisko k názoru vyplývajúcejmu z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 3Cdo 301/2012. V ňom Najvyšší súd vylúčil aplikáciu predmetného rozsudku na právnu úpravu zákona č. 381/2001 Z.z., s tým, že slovenské právo neupravuje náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej obetiam usmrteným pri dopravných nehodách v rámci úpravy zodpovednosti poisteného za škodu. Na prezentované rozhodnutie nadväzovalo ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 8Cdo 219/2016, pričom rovnaká argumentácia odznela i v odlišnom stanovisku sudcu X.. Q. L. k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. I. ÚS 206/2015. Povinnosť eurokonformného výkladu sa síce týka všetkých ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a je obmedzená všeobecnými právnymi zásadami, hlavne zásadou právnej istoty a zásadou zákazu

retroaktivity, ale nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho súdu contra legem. Ustanovenia právnych predpisov pritom nemožno vykladať izolovane, s prihliadnutím len na jeden druh výkladu, keď tieto treba interpretovať v súlade so všetkými prípustnými výkladovými metódami, vrátane gramatického, systematického, ako aj teleologického výkladu. Týmto postupom možno potom dospieť k záveru, že zákonodarca do rámca poistného krytia nezahrnul náhradu nemajetkovej ujmy.

13. V tejto súvislosti žalovaná súdu prvej inštancie vytkla nedostatočné vysporiadanie sa s jej argumentáciou podporujúcou závery o absencii jej pasívnej vecnej legitímácie v spore. Zdôraznila, že na účely svojej obrany sa podrobne venovala problematike priamej aplikácie motorových smerníc, ako aj eurokonformnému výkladu zákona č. 381/2001 Z.z., ktorý nie je prípustný a vedie k vzniku povinnosti na strane súkromného subjektu obchádzajúc tak zákaz priameho účinku smerníc na súkromné subjekty. Vnútroštátny súd povelaný na výklad vnútroštátneho práva je pritom povinný interpretovať ho, nakoľko je to možné, vo svetle dikcie a účelu smernice tak, aby sa dosiahol výsledok sledovaný smernicou, a tým zabezpečil súlad s tretím odsekom článku 189 Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva. Súd sa teda má snažiť o výklad vnútroštátneho práva tak, aby sa dosiahol výsledok sledovaný smernicou a ak to možné nie je, nie je povinný smernicu aplikovať. Na základe všetkých týchto skutočností mala žalovaná za to, že súd prvej inštancie posúdil nesprávne otázku jej pasívnej vecnej legitímácie v spore.

14. Žalobkyne vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej namietali tvrdenie o nedostatku jej pasívnej vecnej legitímácie v spore, ktorá otázka už bola vyriešená viacerými rozhodnutiami Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Aktuálne pritom poukázali na uznesenie vo veci sp. zn. 2Cdo 300/2018, v ktorom Najvyšší súd vyslovil právny názor k otázke krytia nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a k pasívnej legitímácii poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy, ku ktorej už bolo v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/18, pod č. 61 publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu zo dňa 31.07.2017, sp. zn. 6MCdo 1/2016, s právnou vetou: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobená prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne vecne legitimovaná“. Najvyšší súd v označenom rozhodnutí konštatoval, že tento právny názor, vyjadrený i v iných rozhodnutiach (sp. zn. 6Cdo 143/2017, sp. zn. 6Cdo 206/2017, sp. zn. 8Cdo 6/2018) považuje za ustálenú súdnu prax v riešení otázky krytia nemajetkovej ujmy povinne zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ako aj otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody, od ktorej sa neodklonil, s tým, že právny názor vyjadrený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo 168/2009, sp. zn. 4Cdo 139/2011, sp. zn. 8Cdo 219/2016, sp. zn. 7Cdo 80/2014 a sp. zn. 3Cdo 301/2012, považoval za prekonaný.

15. Žalobkyne namietali i tvrdenie žalovanej o neprimeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy konajúcim súdom, dôvodiac, že vzhľadom na ustálenú judikatúru súdy priznávajú v obdobných veciach pozostalým náhradu nemajetkovej ujmy v rádovo rovnakých sumách (viď rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 06.05.2015, sp. zn. 1Co/295/2014, priznaná náhrada nemajetkovej ujmy spolu v sume 85.000 eur, keď súd zohľadnil mieru spoluzavinenia zomretej, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 07.07.2015, sp. zn. 6Co/810/2014, ktorým priznal trom pozostalým spoločne a nerozdielne náhradu nemajetkovej ujmy v sume 270.000 eur (70.000, 100.000 a 100.000 eur), rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30.07.2015, sp. zn. 12Co/465/2014, ktorým priznal trom pozostalým náhradu nemajetkovej ujmy v sume 100.500 eur, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 21.05.2015, sp. zn. 4Co/658/2014, ktorým priznal pozostalému náhradu nemajetkovej ujmy 50.000 eur, rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 09.09.2015, sp. zn. 7Co/578/2014, ktorým uložil povinnosť Slovenskej kancelárii poisťovateľov zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy 45.000 eur, rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 01.07.2015, sp. zn. 24Co/368/2015 o náhrade nemajetkovej ujmy v sume 40.000 eur). Zdôraznili, že ich prípad je výnimočný tým, že žalobkyňa v 2. rade ostala v dôsledku usmrtenia jej matky sirotou, a to vo veku 2 rokov, keď jej nebohá matka mala v čase smrti len 28 rokov. Z uvedených dôvodov navrhli rozsudok v napadnutej časti potvrdiť ako vecne správny.

16. Žalovaná v reakcii na vyjadrenie žalobkyň v podaní zo dňa 23.10.2020 vo vzťahu k nemajetkovej ujme uviedla, že uplatnenie voľnej úvahy súdu o jej výške sa nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, mimo rámec akejkoľvek kontroly. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je primárne určená zákonnými

kritériami, a to závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých ku porušeniu práva došlo, pričom súd je povinný pri jej ustálení prihliadať i na individuálne okolnosti prípadu, a to vek, spolužitie v spoločnej domácnosti, dopad do duševnej sféry žalobcu a zohľadňovať i ustálenú rozhodovaciu prax, ktorá sa má týkať porovnateľných alebo obdobných prípadov. Žalobkyne však také prípady neoznačili, keď 1/ v rozhodnutí Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 1Co/295/2014, vystupovali na strane žalobcov manžel a dve dcéry, ktoré stratili matku vo veku 15 a 18 rokov, 2/ v konaní Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 6Co/810/2014, došlo na strane žalobcov, ktorými boli manžel a dve deti v mladistvom veku, k depresívnym poruchám a dopravná nehoda bola spôsobená aj v dôsledku požitia alkoholu, 3/ v konaní na Krajskom súde v Banskej Bystrici, sp. zn. 12Co/465/2014, ako aj, sp. zn. 4Co/658/2014, vystupovali odlišné subjekty, a to manželka a deti v nízkom veku, a napokon 4/ vo veci Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 7Co/578/2014, došlo k usmrteniu celej rodiny žalobcu, ktorý tak nemohol ďalej naplniť nielen vzťah rodič-dieťa, ale ani manžel-manželka.

17. Žalovaná naďalej považovala za nesprávny i názor ohľadne jej pasívnej vecnej legitímácie v spore, ktorý žalobkyne vyvodzovali z podľa nej nezákonného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 6MCdo 1/2016. Vec prejednávajúci senát sa totiž odklonil od skoršie vyslovených právnych záverov Najvyššieho súdu v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo 168/2009 a sp. zn. 3Cdo 301/2012, bez predloženia veci veľkému senátu s odôvodnením, že sporná otázka bola Ústavným súdom Slovenskej republiky definitívne vyriešená rozhodnutím vo veci sp. zn. III. ÚS 666/2016. Predmetné rozhodnutie bolo podľa mienky žalovanej v rozpore s princípom právnej istoty, so základnými doktrínami právneho štátu, a preto nepresvedčivé, nespĺňajúce požiadavky súdneho rozhodnutia. Mala za to, že len na základe eurokonformného výkladu zákona č. 381/2001 Z.z. nemožno medzi nároky z povinného zmluvného poistenia zaradiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

18. Žalobkyne v reakcii vo vyjadrení zo dňa 24.11.2020 uviedli, že súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na množstvo prípadov obdobných prejednávanej veci, rozpísaných bližšie v priloženej tabuľke, ktoré zohľadnil pri ustálení konkrétnej sumy priznanej nemajetkovej ujmy. Opätovne poukázali najmä na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach vo veci sp. zn. 1Co/295/2014 a zdôraznili, že žalobkyňa v 2. rade ostala bez vlastného pričinenia sirotou vo veku 2 rokov, pričom i keď sa žalobkyňa v 1. rade snaží nahradiť jej zomrelú matku, citovaná ujma na jej strane ostane hlboká a trvalá. Konajúci súd pri posúdení primeranej výšky priznanej nemajetkovej ujmy prihliadal na pomery oboch žalobkýň, na ich životné podmienky a možnosti, pričom svoj myšlienkový postup pri ustálení primeranej náhrady podrobne opísal v bode 26 až 31 odôvodnenia. I keď tie rozhodnutia súdov, na ktoré poukázali v priebehu konania, neboli úplne totožné, mali za to, že okolnosti prejednávanej veci odôvodňujú priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v sume ako bola priznaná konajúcim súdom.

19. Pokiaľ išlo o pasívnu vecnú legitímáciu žalovanej zotrvali na jej danosti s odvolaním sa na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ustálenú súdnu prax, ako i rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci Z., č. C-22/12.

20. Odvolací súd, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 C.s.p.), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s dopĺňacím rozsudkom, v napadnutej vyhovujúcej časti, prejednal odvolanie žalovanej bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.) dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je čiastočne dôvodné. Odvolací súd rozsudok verejne vyhlásil dňa 25.03.2021 (§ 378 ods. 1, § 219 ods. 3 C.s.p.).

21. Súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na skutkovom a právnom základe, že žalovaná, ako právnická osoba vykonávajúca poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, je pasívne vecne legitimovaná v konaní o nároku žalobkýň na náhradu nemajetkovej ujmy, uplatnenej podľa zákona č. 381/2001 Z.z., v dôsledku úmrtia nebohej J. P., dcéry a matky žalobkýň v jednej osobe, pri dopravnej nehode spôsobenej motorovým vozidlom zn. Z. W. E. poisteným pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla u žalovanej. Konajúci súd dospel k tomuto záveru extenzívnym a eurokonformným výkladom pojmu „škoda na zdraví“, ktorý pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. zahŕňa aj nemateriálnu ujmu v podobe poškodenia zdravia, bolesti a následkov poškodeného zdravia, dokonca ústiacich až v smrť.

22. Odvolací súd sa s posúdením otázky pasívnej vecnej legitímácie zo strany konajúceho súdu v plnom rozsahu stotožnil. Hodno uviesť, že žalovaná v odvolaní viac menej zopakovala rovnaké argumenty, ktoré prezentovala už v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa odvolací súd dôsledne a dostatočne zaoberal v zrušujúcom uznesení zo dňa 26.04.2018, sp. zn. 3Co/209/2016, na ktoré v podrobnosti odkazuje. Odvolací súd zdôrazňuje, že i keď súdna judikatúra dlhodobo judikovala, že s ohľadom nielen na samotné znenie § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z., ale i na nadväzujúce ustanovenia tohto zákona, je povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu krytá výlučne škoda, a nie nemajetková ujma za zásah do osobnostných práv poškodených osôb v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko Občiansky zákonník pod pojem „škoda“ nezahrňuje aj nemajetkovú ujmu, keď táto sa podľa platného právneho stavu odškodňuje len v prípadoch osobitne stanovených v § 444 (viď rozhodnutie vo veci, sp. zn. 4Cdo 168/2009, sp. zn. 3Cdo 301/2012, sp. zn. 8Cdo 219/2016), v tomto smere došlo k posunu. V dôsledku vstupu Slovenskej republiky do EÚ, ako i vývojom právneho poriadku a jeho interpretáciou, zastáva súdna prax názor, že pri výklade pojmu „škoda“ pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. je nutné vychádzať z jej chápania ako škody nielen majetkovej, ale aj nemajetkovej. Následne platí, že pokiaľ vnútroštátne (slovenské) právo pri dopravných nehodách upravuje zodpovednosť poisteného v dvoch právnych inštitútoch, a to v inštitúte zodpovednosti za škodu a v inštitúte zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musia byť oba tieto druhy zodpovednosti predmetom poistného krytia (k tomu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 6Cdo 143/2017). K totožnému právnemu názoru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí vo veci sp. zn. 6MCdo 1/2016, na ktorého závery poukazovali i žalobkyne. V ňom, okrem iného vyslovil, že pojem „škoda“ je pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. potrebné vykladať eurokonformne, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc EÚ, nahradených smernicou Európskeho parlamentu a Rady zo dňa 16.09.2009, č. 2009/103/ES. Hoci táto smernica nedefinuje pojem „škoda“, z jej textu je zrejmé, že používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho Najvyšší súd vyvodil, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. Pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. je potom škodou aj nemajetková ujma, ktorej náhrada patrí pozostalým po blízkej osobe usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla, z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Ak by mal platiť výklad pojmu škoda vychádzajúci z textu zákona č. 381/2001 Z.z., resp. výklad vychádzajúci výlučne z ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, prinášalo by to značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich bankrotu. Zároveň by to však mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá. Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých, a teda, že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov totiž nemožno opomíňať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie (a dokonca musí) odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a podobne. Predmetné rozhodnutie Najvyššieho súdu bolo pritom publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov v SR pod č. R 61/2018, v znení právnej vety: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“. Týmto rozhodnutím bol prekonaný právny názor, ktorý žalovaná citovala z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 4Cdo 168/2009, sp. zn. 3Cdo 301/2012, ako aj sp. zn. 8Cdo 219/2016, pričom tento predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu; za takú treba považovať predovšetkým právny názor vyslovený v rozhodnutiach alebo stanoviskách Najvyššieho súdu publikovaných v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ale tiež vyslovený opakovane vo viacerých rozhodnutiach Najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ tento nespochybnili neskôr vydané rozhodnutia Najvyššieho súdu, a preto nebol dôvod z neho nevychádzať (k tomu aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 8Cdo 177/2018, sp. zn. 2Cdo 234/2018).

23. I keď žalovaná s obsahom citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 6MCdo 1/2016 nesúhlasila, označujúc ho za nezákonné, je zrejmé, že predstavuje, spolu s inými označenými rozhodnutiami Najvyššieho súdu súčasný trend judikatúry Najvyššieho súdu v otázke riešenia pasívnej vecnej legitímácie žalovanej. Hodno pritom dodať, že senát 6Cdo sa v odôvodnení

svojho rozhodnutia venoval dôvodom, pre ktoré nepovažoval za potrebné vec postúpiť na rozhodnutie veľkému senátu, ktoré okolnosti žalovaná v odvolaní namietala. Za prvý dôvod pre tento postup označil senát Najvyššieho súdu legitímne očakávanie prejednať vec a rozhodnúť ju zákonným sudcom (trojčlenným senátom) určeným v čase začatia konania o dovolaní a za druhý, že spornú právnu otázku už vyriešil Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 11.10.2016, sp. zn. III. ÚS 666/2016.

24. So zreteľom na vyššie uvedené skutočnosti považoval odvolací súd námietky žalovanej ohľadne nedostatku jej pasívnej vecnej legitímácie v spore za nedôvodné. Súd prvej inštancie posúdil z hľadiska právnej stránky túto otázku správne, keď konštatoval danosť jej zodpovednosti za nemajetkovú ujmu vzniknutú v dôsledku usmrtenia blízkej osoby pri prevádzke motorového vozidla spočívajúcu v zásahu do práva na súkromný a rodinný život pozostalých. Odvolací súd preto v ďalšom nepovažoval za potrebné vyčerpávajúcim spôsobom sa vyjadrovať ku všetkým argumentom žalovanej smerujúcim k vyvráteniu právneho záveru o danosti jej pasívnej vecnej legitímácie v spore, vrátane tých týkajúcich sa nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku v tomto smere, nakoľko tieto neboli spôsobilé ovplyvniť vyššie odôvodnený právny záver odvolacieho súdu, založený na eurokonformnom výklade vnútroštátneho práva a ustálenej rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a súdov Slovenskej republiky.

25. Konajúci súd rovnako dospel k správne právne záveru o existencii neoprávneného zásahu do osobnostnej sféry žalobkyň, konkrétne do ich práva na súkromie a rodinný život, ktorá dosiahla takú intenzitu, že odôvodnila priznanie relutárnej náhrady. Skutočnosť, že smrť blízkej osoby pozostaleho príbuzného v dôsledku prevádzky motorového vozidla, ktorá nebola zavinená touto blízkou osobou, ani pozostalým príbuzným, za podmienok obdobných prejednávanej veci, predstavuje neoprávnený zásah do práva fyzickej osoby na súkromný a rodinný život (zakladajúca právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka), bola totiž taktiež opakovane vyslovená v rámci ustálenej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok vo veci sp. zn. 1Cdo 77/2009, vo veci sp. zn. 5Cdo 265/2009, vo veci sp. zn. 2Cdo 194/2011).

26. Odvolací súd sa stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie, že smrť nebohej J. P. nepochybne trvalo a negatívne poznačila životy oboch žalobkyň a predstavuje nenávratnú a neodstrániteľnú ujmu. Náhle úmrtie nebohej ich pripravilo nepochybne o možnosť ďalej spoločne budovať úzke citové, sociálne a rodinné väzby, predstavujúce imanentnú súčasť práva na súkromie a rodinný život žalobkyň, a táto skutočnosť založila opodstatnenosť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch tak, ako je upravená v § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

27. Pri úvahách o výške tejto nemajetkovej ujmy, zohľadniac kritériá uvedené v § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, a to závažnosť nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti došlo, ktoré napokon posudzoval i súd prvej inštancie, dospel však odvolací súd na rozdiel od konajúceho súdu k záveru, že za primerané odškodnenie treba považovať u žalobkyne v 1. rade nemajetkovú ujmu v sume 25.000 eur a u žalobkyne v 2. rade v sume 50.000 eur.

28. Odvolací súd pri svojej úvahe o ustálení adekvátnej náhrady za zásah do osobnostných práv žalobkyň vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorý považoval za v potrebnom rozsahu a správne zistený. J. P. zomrela vo veku 28 rokov, v dôsledku tragickej dopravnej nehody, ktorú sama nespôsobila, nakoľko jej vinníkom bol vodič motorového vozidla, zn. Z. W. E., Q. E., ktorý pri dopravnej nehode rovnako zahynul, a teda dopravná nehoda mala fatálne následky a nepochybne zasiahla tak do života žalobkyne v 1. rade, ako aj žalobkyne v 2. rade, u každej však odlišným spôsobom. Žalobkyňa v 2. rade mala v čase dopravnej nehody len 2 roky, táto ju zasiahla vo veľmi rannom veku, kedy nebohú ako svoju matku najviac potrebovala a zároveň v situácii, keď jej otec, ako druhý najbližší rodinný príslušník, o ňu nejavil záujem (bol neznámy). Práve táto skutočnosť, že žalobkyňa v 2. rade úmrtím nebohej matky prišla zo dňa na deň fakticky o jediného reálne známeho a fungujúceho rodiča, je o to tragickejšia; zároveň predstavuje mimoriadnu okolnosť pre priznanie vyššej náhrady nemajetkovej ujmy. Je evidentné, že žalobkyňa v 2. rade sa s dôsledkami tragickej nehody, ktoré násilne pretrhli rodinné a citové väzby so zomrelou matkou, musela vyrovnáť, pričom sa s nimi vysporiadala spôsobom primeraným jej veku, t.j. tak, že považovala žalobkyňu v 1. rade, ktorá ako jej najbližšia biologická príbuzná prevzala všetku starostlivosť o ňu, na určité obdobie za svoju matku. Je teda nepochybné, že žalobkyňa v 2. rade utrpela veľkú, najmä citovú ujmu. Pokiaľ išlo o žalobkyňu v 1. rade, táto, ako uviedol i súd prvej inštancie, pocítovala zármutok a bolesť zo straty svojej dcéry, s

ktorou žila, pričom pomerne rýchlo sa musela novovzniknutej situácii prispôbiť a zároveň prevziať zodpovednosť za starostlivosť o žalobkyňu v 2. rade. Smrť nebohej J. P. spôsobila zmenu v správaní žalobkyne v 1. rade, ktorá sa stala utiahnutou, a teda ju natrvalo poznačila v duševnej oblasti. Dôsledky tragickej nehody mali pritom nepochybne i finančný dopad a prejavili sa v majetkovej sfére žalobkýň. Pokiaľ v tejto súvislosti žalovaná v odvolaní poukazovala na výpoveď žalobkyne v 1. rade na pojednávaní konajúceho súdu dňa 11.10.2018 zdôrazňujúc, že majetkové pomery žalobkýň ostali po dopravnej nehode de facto rovnaké, pričom žalobkyňa v 1. rade ani neuvádzala žiadne zdravotné problémy, vyžadujúce návštevu lekára, resp. psychológa, odvolací súd udáva, že každý pozostalý príbuzný môže prežívať vnútornú duševnú bolesť inak, pričom jej posúdenie len na základe vonkajších prejavov nie je možné. Nebolo by v súlade s princípom spravodlivosti, ak by súdy merali duševné utrpenie pozostalých príbuzných podľa toho, či požiadali o pomoc psychológa, psychiatra, príp. iného lekára, príp. podľa toho ako dostatočne podrobne vedeli opísať prežívajúce utrpenie. Je zjavné, že obe žalobkyne prišli tragickou udalosťou o možnosť žiť ďalší život s nebohrou a tak budovať alebo prehlbovať existujúce citové väzby. Túto stratu blízkej príbuznej žalobkýň, ktorá sa prejavila vo všetkých sférach ich života, pritom nemožno nijako, a už vôbec nie materiálne, plne kompenzovať, ale len čiastočne zmierniť, a to priznaním primeranej náhrady nemajetkovej ujmy.

29. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom žalovanej, že nemajetková ujma nemá predstavovať kompenzáciu za nepriaznivú ekonomickú situáciu, do ktorej sa dostali obe žalobkyne, avšak vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozsudku, takto ju súd prvej inštancie ani nevnímal. Konajúci súd totiž poukazom na majetkové pomery žalobkýň, resp. žalobkyne v 1. rade, len zdôraznil, že tragická nehoda mala nepriaznivý dopad na jej život, najmä na jej ekonomickú a sociálnu situáciu, čo nemožno spochybňovať. Pri svojich úvahách sa pritom zaoberal i ostatnými aspektmi a okolnosťami rozhodnými pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, vrátane závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, ktoré adekvátne posúdil, pričom v snahe dosiahnuť spravodlivé zadostučinenie poukázal i na rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov Slovenskej republiky (viď tabuľka v bode 31. odôvodnenia rozsudku); odôvodnenie jeho rozhodnutia v tejto časti potom nemožno považovať za nepreskúmateľné.

30. K vyššie uvedenému odvolací súd udáva, že judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu. Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. statusu obete, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino vs. Taliansko (zo dňa 06.03.2007, sťažnosť č. 43662/98), ako i v prípade Stanková vs. Slovenská republika (zo dňa 09.10.2007, sťažnosť č. 7205/02), kde Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch súd, nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu. Pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať životnú úroveň v danej krajine a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, ako aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol. I Ústavný súd Českej republiky v rozhodnutí, sp. zn. I. ÚS 2844/14, konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relatívnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality, a to takým spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch. Všetky tieto skutočnosti odvolací súd zhodnotil a zohľadniac i sumy priznané v iných, skutkovo príbuzných prípadoch (napr. Krajský súd v Košiciach vo veci sp. zn. 6Co/157/2014, vo veci sp. zn. 5Co/211/2016, Krajský súd v Trenčíne vo veci sp. zn. 5 Co/133/2016, Najvyšší súd SR vo veci sp. zn. 6Cdo 60/2016), považoval náhradu nemajetkovej ujmy v sume 25.000 eur pre žalobkyňu v 1. rade a v sume 50.000 eur pre žalobkyňu v 2. rade za primeranú a spravodlivú kompenzáciu za neočakávanú a náhlu stratu nebohej príbuznej žalobkýň. Odvolací súd v tejto súvislosti dodáva, že obe sporové strany, v snahe presvedčiť súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, označovali rozhodnutia všeobecných súdov Slovenskej republiky, v ktorých tieto priznávali pozostalým príbuzným rádovo nižšie, ale i rádovo vyššie sumy nemajetkovej ujmy. Rozhodovacia prax súdov v otázke výšky náhrady nemajetkovej ujmy však môže byť východiskom len do určitej miery, keďže každý prípad a jeho okolnosti sú individuálne v každej jednej súdnej veci.

31. K argumentácii žalovanej ohľadne primeranej aplikácie ustanovení zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, v časti maximálneho limitu priznanej sumy odškodnenia (50 - násobok minimálnej mzdy) odvolací súd udáva, že žalovaná v prvom rade nezrejmila konkrétne dôvody pre postup súdu v intenciách citovaného zákona. Je pritom zrejme,

že tento zákon primárne upravuje jednorazové finančné odškodnenie osôb, ktorým bola v dôsledku úmyselných násilných trestných činov spôsobená ujma na zdraví, za ktorú sa môže považovať aj smrť, zo strany štátu zastúpeného príslušným orgánom. Dôvodom jeho prijatia bolo najmä prevzatie smernice Rady č. 2004/80/ES zo dňa 29.04.2004 o náhradách obetiam trestnej činnosti do právneho poriadku Slovenskej republiky, a to za účelom uľahčiť komunikáciu medzi členskými štátmi EÚ v otázke odškodňovania osôb poškodených trestnými činmi, a to v tom zmysle, aby poškodený/obeť trestného činu, ktorý je občanom členského štátu EÚ a ktorému bola spôsobená ujma na zdraví v dôsledku trestného činu spáchaného na území iného členského štátu EÚ, než je členský štát, na území ktorého má trvalý pobyt, mohol požiadať o odškodnenie za ujmu na zdraví ten členský štát EÚ, na území ktorého bol trestný čin spáchaný, a to prostredníctvom príslušného orgánu členského štátu EÚ, na území ktorého má trvalý pobyt, na rozdiel od zákona č. 381/2001 Z.z., prijatého za účelom úpravy povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Rozdielnosti týchto zákonov, vrátane účelu ich prijatia, potom zodpovedá i systematika priznávania odškodnenia (rozhodovacím orgánom pre priznanie odškodnenia je v zmysle zákona č. 215/2006 Z.z. orgán štátu - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky), s pevne stanovenou hornou hranicou, na rozdiel od prejednávaneho prípadu, keď subjektom poskytujúcim náhradu nemajetkovej ujmy je právnická osoba, vykonávajúca podnikateľskú činnosť aj v oblasti povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, s určujúcimi kritériami pre stanovenie konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy zadanými v ustanovení § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, bez limitácie maximálne prípustnej výšky odškodnenia; tá by v zmysle ustálenej judikatúry mala zodpovedať atribútu primeranosti, t.j. mala by byť primeraná náhradám priznávaným súdmi v obdobných prípadoch.

32. Sumarizáciou vyššie uvedeného a na jeho základe odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti, v ktorej zaviazal žalovanú k povinnosti zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 40.000 eur a žalobkyni v 2. rade sumu 100.000 eur v zmysle § 387 ods. 1 C.s.p. potvrdil, čo do sumy nemajetkovej ujmy 25.000 eur pre žalobkyňu v 1. rade a čo do sumy nemajetkovej ujmy 50.000 eur pre žalobkyňu v 2. rade a vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 388 C.s.p. zmenil tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol.

33. Odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov celého (t.j. prvoinštančného a odvolacieho) konania podľa § 396 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 C.s.p. Bol toho názoru, že výška plnenia závisela výlučne od úvahy súdu, a preto zamietnutie žaloby žalobkyň vo zvyšnej časti požadovanej nemajetkovej ujmy, nemožno považovať za procesný úspech žalovanej, ale len za dôsledok úvahy súdu (k tomu aj komentár k § 255 C.s.p., Civilný sporový poriadok, C.H.Beck, Števec M a kol., 2016). Odvolací súd zároveň udáva, že k problematike rozhodovania o náhrade trov konania v spore o poskytnutie primeraného zadosťučinenia za nemajetkovú ujmu zaujal vo svojej rozhodovacej činnosti názor aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v uznesení, sp. zn. 4 Cdo 34/2018, vyslovil, že pri neexistencii takého ustanovenia v Civilnom sporovom poriadku, ktoré by bolo adekvátne ustanoveniu § 142 ods. 3 O.s.p., toto sa naďalej uplatní v zmysle článku 4 ods. 2 C.s.p. tak, že žalobca mal plný úspech vo veci, keď mu súd prizná peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy podľa svojej úvahy, pretože nemôže byť sankcionovaný v rámci náhrady trov konania za nie celkom priliehavý odhad budúceho priznaného nároku súdom.

34. V zmysle vyššie uvedeného potom zamietnutie žaloby v časti zaplatacia nemajetkovej ujmy (v sume 475.000 eur pre žalobkyňu v 1. rade a v sume 450.000 eur pre žalobkyňu v 2. rade) nemalo vplyv na plný úspech žalobkyň v konaní, pretože výsledok konania závisel od úvahy súdu, na základe ktorej posúdil nemajetkovú ujmu žalobkyň vo výške presahujúcej priznanú sumu za neprimeranú. Žalobkyniam v 1. rade v 2. rade ako plne procesne úspešnej strane potom vznikol nárok na náhradu trov konania (celého) podľa § 255 ods. 1 C.s.p. s tým, že základná sadzba tarifnej odmeny advokáta sa vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.

35. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon

pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).